PHONE: 35690
GRAMS: "KINGREED"
ESTD 1913

మా అభిమానులకు డీలర్లకు డిస్ట్రిబ్యూటర్లకు మిత్రులకు
సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు
సంతోషానికి, అత్యధిక సంతృప్తికి
కరీం బీడీలు
అనేక సంవత్సరములుగా అనేక కోటి ప్రజలచే పొగడబడినది

ఉత్పత్తిదారులు
ఎ.సత్తార్ ఖాన్
కరీం బీడీ ఫ్యాక్టరీ 55-సి, బేసన్ బ్రిడ్జి రోడ్డు మద్రాసు-000021

సకలిరకాలు మాన మానపోకండి.....!

"సప్తగిరి" వాచకందారులకు మా హృదయపూర్వక సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు

దేవలోకం

దేవలోకం భూలోకానికి వచ్చిందా?

కాదనుకోండి! కాని తన దివ్యపరిమళంతో సప్తగిరి స్వర్గానుభూతిని కలిగిస్తుంది.
నేడే ఒక పెట్టెను కొనండి

సప్తగిరి-తులసీవారి తయారీ

తయారుచేయువారు: సారధి పెర్ఫ్యూమరీ వర్క్స్
గానిగర్ పేట, బెంగుళూరు

సప్తగిరి

ఆంధ్రప్రదేశ్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:
మెస్సర్స్ రాంకా సన్స్ ఏజన్సీస్, మెయిన్‌రోడ్, విజయవాడ-520001.

కాయతోలుచు పచ్చపురుగులు మీ ప్రత్తిపంటను నాశనం చేసునా యా?

నువాన్ 100 ఇసి ని
పిచికారి చేసి పచ్చపురుగులను
అతి శక్తివంతముగా అరికట్టండి

- నువాను ఈ క్రింది మూడు విధములుగా పనిచేసి,
- పత్రపురుగులను వెంటనే రసమును స్పర్శచేసను, విష వాయువులు పనను, మందు రర్లిన భాగములను తినుటవలనను.
- అంతేగాక, శెల్లడోమను, పెంకు పురుగులను మరియు రసపీల్చుపురుగులను కూడ నువాను అతిశక్తివంతముగా అరికట్టును.

పచ్చపురుగులతో పాటు ఆకుముచ్చ, కాయతుళ్ళు, తెగుళ్ళు కనిపించిన ఎడల నువాను మందు నీటిలో సుమాన్ యల్‌ను కూడ కలపండి.

Nuvan 100 EC CIBA

సిబా-గాయగీ. ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్

ఆంధ్రప్రదేశ్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:
మెస్సర్స్ కృష్ణ కెమికల్ ఏజన్సీస్
33—12—41 బందరు నారాయణ స్ట్రీట్, పోస్టు బాక్సు నం. 27—23—238 కోనేరు సెంటర్, గవర్నర్ పేట, విజయవాడ—2.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:
బ్రాంచి రోడ్ హౌస్ రోడ్, పిఠాపురం.
రేణా కార్పొరేషన్ బర్నబిస్ట్ బిల్డింగ్ నైజాం కాలేజీ ఎదుట, పబ్లిక్ గార్డెన్ హైదరాబాద్ 500001

మెస్సర్స్ టి. జి. లక్ష్మీ రియల్టీ ఏజన్సీ, పి. బి. నెం. 28, అనోపి, మెస్సర్స్ జయా కెమికల్స్ 24—11—63, పటాంబజార్, పి. బి. 106 గుంటూరు—3.

కథానిక

అంత దరకూ మూసిఉన్న గది కిటికీ తలుపును తొలిసారి ఒక యువకుడు బయటకు చూసాడు. అతని పాల చెక్కిళ్ళను చలిగాలి మతారంగా తాకి జివ్వుమనిపించింది.

"ఇవాళ ఎండ బాగా పడుతోంది. హేమా! చూడు.... వెన్నెల దుకూలం కట్టుకొన్న ప్రకృతికాంతపింపు పరదాలో ఎన్ని హోయలు వెదార్చు తున్నదో? ఎంత ముగ్ధ మనోహరంగా ఉంది!" ప్రకృతి, పురుషుడురతిసౌరభ్యంలో ఏకమైనట్లు —అంతా స్వప్నవత—

ఆ యువకుడు ప్రకృతిలోందాన్ని తనివి తీరా చూసి, భార్య హేమతో అన్నాడు. ఆమె 'నైట్ గౌన్' సరిచేసుకొంటూ వచ్చింది. కిటికీ దగ్గరకు రాకుండానే అతను ఆమె ఎదురుగా వెళ్ళి ముగ్ధలపై ముద్దు పెట్టాడు. ఆమె జలదరించింది. సుతారంగా అడుగులు వేసుకొంటూ ఆమె కిటికీ దగ్గరకు వెళ్ళబోయింది. అతడు అతిలాఘవంగా ఆమె నడుమును బిగించి ఆదివారాడు. ఆమె విచిత్రంగా కదలాడింది.

అతను భావుకుడు. యువకుడు. కొత్తగా పెళ్ళయినవాడు. ప్రకృతి జవరాలు ఉన్నవాడు. ఏకాంత నిశీథం. ఎవరి బెడదా లేని ఒంటరి జంట వాళ్ళిద్దరు.

ఆమె నిపిల కెపిశంపిందిరపందరనా ఉంది. చిరు గాలికి తల నిరకలోసుకొన్న వర్జిన్ హెయిర్ ఆమె. అపురూప...స్త్రీకి, నవ దేవతకూ అందుకే అంత సౌకర్యం. ఆమె వచ్చి కిటికీ దగ్గర నిలబడింది. ఆమె వెనక వచ్చి అతను నిల బడ్డాడు.

"హేమా! మా ట్లాడవేం? ఈ ప్రకృతి ఈ ఏకాంతం నీకు నచ్చ లేదా? —అతను ప్రశ్నించాడు. ఆమె విశాల నయనాలను తెరెలెలాడించింది. అతని భుజాల మీద బాలువా "క్రిందకు వెళ్ళి తోటలో కూర్చుందామా?—అని అడిగింది. తోట లోనికే అనేకంగా చూస్తూ. ఆ చెట్ల మధ్య, ఆ పంచు తెల్లలో ఆ పూల నానల మధ్య పరవశించాలని ఆమె కోరిక. కాని అందుకు ఆమె శరీరం అంగీకరించ లేదు.

"ఆ పంచు నీకు వద్దు. ఇక్కడే ఉందాం. పెళ్ళి అవాలోగ్యం చేస్తే నేను బ్బుంది. పడాలి —అతను. ఆమె చెప్పు మీద సుతారంగా తొక్కుతూ అన్నాడు. ఆమె మౌనంగా తోటలోనికి చూడ సాగింది.

ఇంత వరకూ ఆ కిటికీలో నుండి ప్రకృతిని చూస్తున్నదీ ఆగదిలోని ఒక్కదీపపు వత్తేమే... కాని శిప్పుడు రెండు జతల నయనదీపికలు ప్రకృతిని చూస్తున్నాయి.

వారి దృష్టిని ఆకర్షిస్తూ తోటలో ఒక ఆకారం. నెమ్మదిగా కదుడం వలన ఆకారం అస్పష్టంగా ఉన్నట్లు కనిపించింది. కదులుతున్న ఆ కంకాళాన్ని చూసి హేమ దయ్యమేమో అని భయపడింది. కాని అంతలోనే తమాయించుకొని, "హేమం... ఎవరో తాటపారిలా ఉన్నాడు. చలికి తాళలేక ఇలు నచ్చాడు. అతడి శరీరం చూశారా ? ఎముకలకు చర్మం అతికించినట్లు ఎంత శుష్కించిందో"—అంది ఆమె.

"అది వదలాని... ముందు ఆ దీపం తీసెయ్యి. మనం ఇక్కడ ఉన్నామని తెలిస్తే హేమం.... భయపడివెళిపోవచ్చు. తమ దైన్యాన్ని చూసి ఎవరో వాళ్ళు వలిపించాలని అనుకొంటారు కొందరు పేదవాళ్ళు. — అతని మాటలు పూర్తి కాకుండానే ఆమె దీపం ఆర్పేసింది. శిప్పుడు ఆ గదిలోనారు బయటకు కనిపించరు. బయటి ప్రకృతి పూర్తిగా స్పష్టంగా వారికనిపిస్తోంది.

కొంత సేపయాక అతడు ఆ గదిలో ప్రత్యేకంగా అమర్చిన ఆలమారి దగ్గరకు అలవాటు చొప్పున నడవి వెళ్ళాడు. ఏదేశి మద్యం సీసా తీసుకొని గ్లాసులో పోసు కున్నాడు. ఆ సమయంలో యువకు డకు అది మూతన జవసత్వాలుఇస్తుంది. ఆ తరిలాత్రి. ఎడతెరిపేలేని బిగికౌగిలి సౌఖ్యం అనుభవించ దానికి కాపలపనవేడిని ఇచ్చే ఎర మోసగిడం అది. ఆమె మాత్రం కిటికీ దగ్గర నిలబడి ఆ మానవకంకళాన్ని చూస్తూనే ఉంది.

ఎవరో ఆ బీదవాడు, వళలకు మీదకు చేరి, మోకాళ్ళకు, ముడుచుకొని పడుకొన్నాడు, చలికి అతని దేహంలో 'గజగజ' ఆడుతున్నాయి. అతను ఉండ చుట్టుకు పోతున్నాడు.

"ఆ! డియర్! ఈ చలి భరించలేం. కిటికీ వేసేసా! ఇదిగో! డ్రింకిట్ —అంటూ యువకుడు భార్యకు విస్కీ గ్లాసు అందించాడు. గ్లాసు అందుకొని, త్రాగబోయి ఆమె కిటికీలో మండిస్తిం దికు చూసింది.

ఏదిగిన గుడ్డలతో, కుస్కొంచిన శరీ రంతో, రేగిన జుట్టుతో వున్న ఆ పేద వాడి శరీరంలోని ప్రతి కణంలోనూ 'చలిపోతి చెన్నున్నఅల్లరినిఆమె చూసింది. అతడి దయనీయస్థితి ఆమెలో అంతరాంతరాలలో నిద్ర పోయిన మానవత్వాన్ని కట్టి వేసింది

"ఏమిండి! ఈ గదిలో ఉంటేనేమన కింతచలివేస్తోంటే! పాపం. ..ఆ పేదవాడు ఎలా గజగజలాడిపోతున్నాడో! చూడండి —ఆమె మాట్లాడ లేకపోయింది. అతనికి ఏమైనా సహాయం చేయాలని ఆమె భావన. యువకునకు అర్థమయింది. ఆ సమయంలో పేదవాడికి కాపలపనిపని చెప్పి దవం,

అతణ్ణిలోనికి తీసుకువస్తే సమస్య పరిష్కారం అయిపోతుంది. కాని... ఆమెకు...ఆ పాలరాతి పెట్టు, ఆమెబాయిక్ ఫ్లోర్, ఆ ముఖపుల్ తన్నులు, ఆ భవనం మెయిన్ హాలులో రెక్కు వాల్చకుండా తమ గౌరవాన్ని కాపాడుకొంటున్న జమీందారుల తైలవర్ణ చిత్రాలు, ఆ నిమూన్ బల్బులు....ఆమానవకంకాళాన్ని చూసి భయపడి బిగిసిపోవూ! అందుచేత అతన్ని పిలిచే ప్రసక్తి లేదు. ఆదికాక పేదవాడు కథా అని కనికరించి ఆదుకొన్నా కష్టమే. ఆకలి తీరగానే వాళ్ళకు అజీర్ణం పెరిగి, అన్నీ కావాలని ఏవో ఎత్తుకు పోతారు. అంచేత వాళ్ళ మీద పాను భూతి పెదాల మీద మెత్తగా తిరుగు తుందారే తప్ప...అదికార్యరూపం ధరిస్తే ఫలితంఅనూహ్యం కాదుకాని .... అంత భరించేదిగా ఉండదు. ఇది యువకుని ఆలోచన.

కాని...తన భార్య... తన ప్రియ సఖి అంతగా జాలి పడుతున్నప్పుడు ఆమె మెప్పుకోసం, లేదా ఆప్తత పేరు తమా జాల నటించాలి. లేకపోతే ఇంత ఎత్తు పునా ఉన్న తన శరీరంలోని పౌరుషం అంత కటిన పాషాణమా. ఆమె ఆమెకుంటుందేమో? అనే ఆలోచనతో యువకుడు—"డియర్ ! డ్రింకిట్ ! నేను క్రిందకు వెళ్ళి అతడిని చూసి వస్తాను."—అని వెళ్ళిపోతాడు. అంత వరకు చేతిలో ఉన్న విస్కీ గ్లాసును ఆమె నోట కందించింది. మెల్లగా 'సిప్' చేస్తూ క్రిందకి చూడ సాగింది.

యువకుడు సరాసరి క్రిందకువెళ్ళాడు. అతడిని చూడ గానే మానవకంకాళంచుట్టు పోయి లేవాలని విఫల యత్నం చేసి, నివ్రమ్రుండనం చేసింది.

"ప్రొద్దుటే నాచ్చాపోతావూ! కనిక రించండి"!—అని ఆ పేదవాడు ప్రాధేయ పడి పుంటాడు మేడమీద హేమఉలూహం చింది. ఇంతలోనే యువకుడు చకచక పైకి వచ్చాడు. బట్టల ఆలమారి తెరచాడు అందులోరకరకాల దుస్తుల్లు, శాలువలు, నిలువైన ఉన్ని బట్టలు అన్నీ ఖరీదైనవే. అన్నీ కొత్తవే. అన్ని బాగానే. ముల్టుకుంటే కరిపిపోతాయ్యంత సున్నితంగా ఉన్నాయి. అందులో ఒక దుప్పటి దాలు, పేదవాడి చలి తరిమి వేయ డానికి. కాని యువకుడు ఆంపరాతాలు పుడు మూసాడు. మరచంద్రపూసాడు. ఆ రోజు సాయంత్రం చేసిన దుప్పట్లే మంచం మీదవి.

"డియర్! అక్కడ అన్నీ కొత్త బట్టలే —అన్నాడు అని ఖ్యాతం ఇష్టం లేని అతను. ఆలోచన వారి.

కొంచెం చిరాకేతో, మాసిపోతో గాని పేదవాడికి బట్టలు ఇవ్వకూడదనే అందమైన సంప్రదాయాన్ని ఆతని 15 సంవత్సరాల విద్యా నేర్పింది. ఆంతేకాని ఐశ్వర్య లక్ష్మిలు ఎవివిధి మంది పూజిగ్గా చేస్తున్న ఎండు ఎనిలో తన దగ్గరకు వచ్చిన పేద మిత్రుడు మదా ముసుకు ఆదర పూర్వకమైన కౌగిలం తళో స్వాగతం పలికి, కితాంబరాలకు, కుచేలాలకు పాత్రు కలిపిన శ్రీకృష్ణుని వారసత్వం ఈచేశానిది — అని ఆ యువ కునకు తెలియదు. తెలిసా అది పుక్కిటి పురాణం. అభూత కల్పన అని చీపురు పుల్లను తుంచినట్లు కొట్టి పారేయగల ఆధునిక సామ్యవాద విద్యార్థి అతను. సాధన లేని ఆదర్శవాది అతను.

ఆ ఖరీదైన బట్టలు ఆ పేదవాడికి ఇవ్వడం ఆమెకూ ఇష్టం లేదు. కాని ఒకపంక నిండు ప్రాణం చలిలో కొట్టు మిట్టాడడం ఆమె మతరాయా సహించ లేదు.

"నీకారు చేయులేం సాయం నేను చేస్తాను"—అంటూ ఆమె ఎక్క డ్రెసింగ్ హాలులోనికి వెళ్ళింది అక్కడ మేజా మీద తినగా మిగిలిన పదార్థాలు ఏవీ లేవు. 'ఫ్రిజ్'లో మాత్రం ప్రతిపిన శనాలు భద్రంగా ఉన్నాయి పళు, సల్లరసాలు, బట్టరు, జామ్, జామ్ ..... ఒకటేమిటి, అవీ, ఇవి ... అన్నీ...మనిషి ఆకలిని తీర్చాలని 'ఆవురావురు' మంటున్నాయి. వాటిలో బాలుగు పళ్ళు, చాలు... ఆ పేదవాడి ఆకలి తీర్చడానికి .. తద్వారా ఆతడిలో దేవిని పెంచడానికి.

కాని ఆ పదార్థాలు ఖరీదైన మను ష్యుల చేతులలోని పోర్కులచే కాని సంబాడు పడవు. వాటికి అన్నమూతు అంటేని ఇష్టం కాని పేదవాడి ఎండు పెదాలంటే కసి ఆమె నిర్వుపోయింగా 'ఫ్రిజ్' మూసేసింది. ఆటూ ఇటూ చూసింది. భర్తవలెనే తనూ వేడి పోయింది అనుకు సా.

తిరిగి మిగిత్ర ఎంగిలిపుట్టుకులనో, పనిపోయిన పళ్ళాలనో పేద వాళ్ళకు పంచిపెట్టాలని కాంతి. అన్ని ఆదుకొన దగిన ఆపన్న ఆపన్నులకు అది సత్తుర్భాతి. అన్నింటికీ ప్రకృతి దయాధర్మాలపై ఆధారపడిన భారతదేశ చరమరాత్రి. నాగరికత వేడి కాగిళ్ళ బిగిలో సుఖం అనుభవిస్తున్న వెన్నెల రాత్రి అది కిరణకు చలి ఉక్కు కౌగిలిలో మానవత్వపు చెమటకలు పెట్టి పోతున్న చలిరాత్రి వెన్నెల అది.

ఆ నగరోపనగరానికి దూరంగా ఏకాంతంగా, గర్వంగా నిలిచిన అమూదంత స్తంభ భవంతిలో చివరి అంతస్తులో దీపం వెలుగుతోంది బయట ప్రకృతి అంతా చలికి ఘనీభవించి, స్తంభించి పోయి ఉంది. కాని ఆ గదిలో మాత్రం కోరికల వేడి. పేడ చుట్టూ ఉష్ణతోట తంతా మంచు దుప్పటిలో మునిగిపోయి ఉంది పిచ్చిగా పూసిన పూలమాత్రం తమ విధి నిర్వహిస్తున్నాయి ..మానవులు నిద్రపోతున్నారు,ఆమనుగంధాన్నిఆఘ్రాణించ దానికి అక్కడ ఎవరూ లేరు. కాని మూడవఅంతస్తులోని ఆ గదిలోమాత్రం యువదంపతులు చేదుపూపిలితో ఉన్నారు.

పురాణపండ రంగనాథ్

ఒక చలి రాత్రి...

కీనుక బూనిక, దాని వెంట చేతి గిన్నెలో పరుగెత్తిన కవిరు వంటి మానవతా వాదులూ, 'పండాలని దప్పిక. తీర్చిన రంతి దేవుని వంటి ఎత్రవర్తులూ ఈ గడ్డపై జీవించారన్న స్పృహ ఆమెకు లేదు. ఒక చేత ఉన్నా 'వాళ్ళు పాంద కులు' అనగల ఆదునిక యువతి ఆమె. విశ్వ శ్రేభాతృత్వ సిద్ధాంతాన్ని ఎల్లలకు గల దిట్ట ఆమె.

"ఏం చేద్దామండి, ఆరాకి పెట్టి దగ్గ పదార్థాలే లేవు — అని విచారంగా అతని గుండెలపై వాలి అంది.

"డబ్బు లేదా ఇవ్వు" —అనుచు గ్లాసులోనికి విస్కీ ఒంపుకొంటూ అన్నాడు. ఆమె అతని పాంటు జేబులు చొక్కా జేబులు, పర్సు వెదికింది. పిల్లరకోపం. కాని లేదు. ఇబ్బెట్టి తెలిపింది.

"కుటుంబ రంగు అయిదుకాగితాలూ, పూదారంగు ఐదువ్వలూ, నీలి రాళ్ళం వంటి వంద చోట్లు తప్పే ఆమెపెట్టెలో పేదవాడికి ఇవ్వడానికి రూపాయి నోటు లేదు. ఆ మానవ కంకాళం. చేతిలోనికి వెళ్ళి నలిగి పోయినవి ఆ పెద్ద కాగితాలు కూడా నీమ్మందాయి. ఆమె ఇబ్బెట్టి మూసేసింది.

"పిల్లర కోపం! — ఆమె కోపం అంది. అతడు దిగ్గరగా వచ్చాడు.

ఎవ్వ్వంత్వాన్ని 'మెటరియల్' పిలిపి కేవలం ఎంతగా ఆధారపడిందో ఆ పెద్ద నిర్వచించింది. కాని ఆమెకుఅర్థం కాలేదు: యువకుడు నవ్వుతూనే ఉన్నాడు. నీలి మీరి త్రాగిన అతన్ని మెల్లగా తీసుకు వెళ్ళి మంచం మీద పడుకో పెట్టింది. కిటికీ తలుపులు వేయబోయి ఒక్కసారి వరాండాలో చలికి గజగజలాడుతున్న ఎముకల పోగు వరి రాన్ని జాలిగా చూసింది.

చుట్టూ నిర్మించుకొన్న అంతస్తుల గోడం మధ్య, వాగరీకం ఎటిలో చోటు లేని మానవత్వాన్ని నివహోయస్థితిలో బయట ఎదిలో అనే కిటికీ తలుపులు

(మిగతా 4 వ పేజీలో)

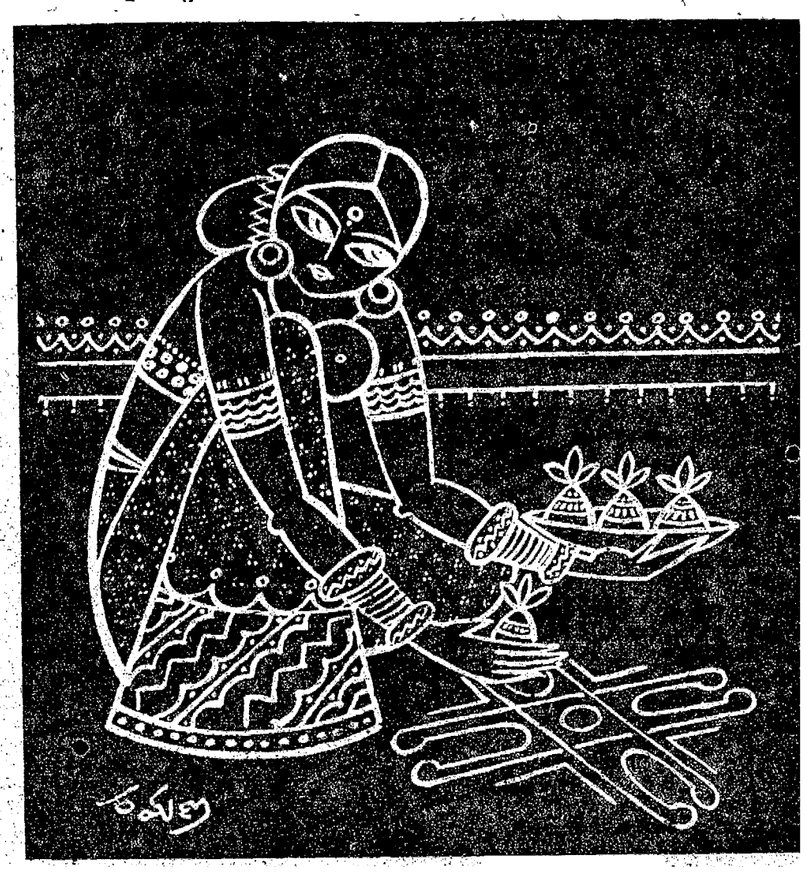

సంక్రాంతి గొబ్బిళ్ళు — రమణ

విశ్వనాథ విశ్వరూపంలో ఒక అంశ: "ఆంధ్ర ప్రశస్తి"

ఆ గ్రామీణమూ, ఆంధ్రాభిమానమూ గుండెలిండాలుంచుకొన్నమహాకీర్తిశేషు డైన విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు ఆంధ్ర సాహిత్య సరస్వతీ మకుటంలో మణి విశ్వనాథవారి 'ఆంధ్రప్రశస్తి' ప్రశస్త్యైల పన్నెండు ఖండికల సమహారమే ఆంధ్ర ప్రశస్తిగా వెలసింది ఖండికలన్నీ ఖండికా, ఒక రసవద్గుళిక 'తెలుగు నాటి పూర్వ చరిత్రను ఆంధ్ర జనులకు తన్వితల కెత్తిన సుమహనీయుడు మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ గారికిది అంకితము 'డిగ్రీలు'! లెవి పాండిత్యంబు వన్నెకురాని యీ సాయి కాలాంబుట్టి —ఆని విశ్వనాథవారు 'అంకితం'లో వ్రాసిన పద్యం తెలుగు నాట అధిక ప్రాముఖ్యంపొంది, కూక్తిగా రూపొందింది 'సతి'లో గురువు గారికి నమలర్చి.చాలు. "వానలో తడియని వారు కుడ్యసువధార వృదూక్తి మరచంద ధారలో గడుగని వారు మా కెంట గారగరాలిల ధ్యుగ్నాలునన్" అనే సుప్రసిద్ధ వాక్యం ఆ 'సతి'లోదే!

ఆంధ్ర ఎత్రవర్తులలో ఆంధ్రవిమ్లపునకు అగ్రుడుగా కవి సార్వభౌమ బిరుదాంచితుడు. నిశుంధుని చంపి శ్రీకాకుళాన్ని రాజధానిగా చేసుకొని ఆంధ్ర దేశాన్ని వైభవోపేతంగా ఏలిన ఆంధ్రవిష్ణువు ఎరిత్ర విశ్వనాథవారికి కవితా పుష్పు అయింది. కృష్ణదేవరాయు లకు కలలో కనబడి అముక్త మాల్యదను రచించ మనిచెప్పి చెప్పినవాడును, కామల పురుషోత్తమ కవికి ఆంధ్రనాయకుడునూ అయిన ఆంధ్రవిష్ణువు కథ సర్వనారాయణ గారికి ఎక్కిని ఖండికత్రం. వాటి రాజధాని అయిన శ్రీకాకుళాన్ని స్మరించి కవి ఉప్పొంగి పోయాడు వారివంటి భవిష్యత్తునకు గూర్చి ఆలోచిస్తూ ఆనందిస్తుంటారు. కాని మన కవిగారు గతించిన కాలపు వైభవాన్ని స్మరించి పులకితగాత్రులవుతారు. ఇదే విశ్వనాథవారి విశిష్టత. కేవలికి ఇందులోని మాధుర్యం తెలియక తికమకపడి ప్రాచీనతనుప్రశంసించే వారికో వైరం పూనినట్లుగాక. కాని భవి ష్యత్తు కెవలం పూనా, భూతకాలం నిజం! జ్ఞాన్ని స్మరిస్తే అది తప్పారి ఈ నిజం తెలిసిన వాడు విశ్వనాథ కవి చంద్రుని కవిత్వం ఎంత మధురానుభూతిని ప్రసాదిస్తుందో తెలియక పోయే. ఆంధ్ర విష్ణువులో కవి ప్రమాణ శ్రీకాకుళం ఎలిక నుబడు భూం పని వర్ణించాడో చూడండి.

రాజ రాజాంధ్ర విష్ణుని రాజధాని
శ్రీకుమారుల కెల్లనిడుగు శ్రీకాకుళంబు
కుప్పులకు గట్టి ట్రుగ్గు నాపబడెడు
వేదవాక్కు వాళ్ళ పుట్టె దుపట్టు

ఆంధ్రరాజ వంశానికి శాక్తవాహన వంశం అనే పేరుంది. ఆ వంశ మూల పురుషుడైన నాగం శాతవాహనుడే, తమ రెండవ ఖండికలో ఇతి వృత్తంగా తీసుకొన్నారు కవి. దీపకర్ణి చేటకు వెళ్ళినప్పుడు సింహంమీద ఒక బాలుడు కనబడ్డాడు. సింహం బాలుణ్ణి క్రిందికి దింపి కిరాతగుహకు పోయింది. ఇది అనుసూతీను ప్రారంభమే ఎంతో ఉద్వేజకరంగా ఉంది. సంస్కృత పదభూయిష్ఠమైన సంభాషణలతో తెలుగు నుడికారాన్ని రంగరించి పోశ దులో!

ఇది ఏని సింతు నంబు మది
నెంచెద నిత్రతులకుని గతస్థ
ద్విగిత్రము లోడవాంత ఒహ
ధ్రాయత భాష్పనదమ్ము వ్వరువా
ప్రద వ్యాదయమ్ము నా పనికి
జాలక చేసెడు నమ్ము వింతగా
నెవ ఎదిలించుకొన్న నిది
యొక్కడి పూర్వపు. జన్మవాసనో!

విశ్వనాథవారి రచనల నిండా పూర్వజన్మ వాసన గుబాళిస్తూ ఉంటుంది. ప్రాచీనమైన వాన్ని తలచినంతనె హృదయముఆర్ద్రమై కన్నీటిని వర్షింప గల సున్నితమైన మనస్సు మన కవిది. ఈ మహాకవి స్వాతంత్ర్యకాంక్ష మెక్కు చోట్ల స్రవ్యుటవువు తూంది. కళింగ గాంగుల రాజధాని యైన ముఖలింగం ముఖేశ్వర క్షేత్రం. ఆంధ్ర ప్రశస్తిలో ముఖ లింగాన్ని గూర్చి ఒక ఖండిక ఉంది. కవి చివరల్లో ఇలా వేదన చెందాడు.

తెలుగు వదుతెల్ల పాంగేత్రి ప్రళయమాత్రి
కిరలపడి తెన్నవేల ముగింపచివ్వు
వేటత్రో నవ్వతం ప్రతానియుతమ్మై వ
లూ బ్రదుకు తెన్నవారు భరించలేరు.

ఆంధ్రులకు అదికవిగా ప్రశస్తి గాంచిన 'నన్నయ భట్టు' జీవితంలో ఆంధ్రభారతా తార నుట్టాన్ని ఈ కవిసింహం కవనీయ ముగా గానం చేశాడు. ఇందులోవివన్న స్వరూపాన్ని తన విశ్వనాథ ఉపశక్తి నిచ్చి రచనం. కాకతీయుల యుగం ఆంధ్రుల చరిత్రలో స్వర్ణయుగం. పోలరాజు, పోలరాజు వధ అని రెండు వేరు వేరు ఖండికలను కవి రచించాడు. 'కండపిటి పాగనబ్బులు' లో రెడి రాజుల వైభవాన్ని హృదయంగమంగా చిత్రించాడు ఆంధ్రుల అభిమానకవి, ఆంధ్ర వంక యుద్ధము, యువదంపత్రి కలలో ప్రతి వద్యమూ హృద్యము.

కవి హృదయంలో కరడుకట్టిన ఆంధ్రాభి మానమునకు ఆంధ్ర ప్రశస్తి ప్రత్యక్ష నిదర్శనము. విశ్వనాథుని వర్ణనా యుక్తి ప్రతి భాతిశయంలో ఒక అంశమే ఆంధ్ర

"వందనవనవ్యాకీర్ణ సీదోల శ్రీ రమ్యాకృతి
కృష్ణవేణి ఉదిలెనో
స్వీయాంబుధారాన్నవన్ని రేవామృతధారావా
లహరి ...."అని విశ్వనాథ వర్ణించాడు ఆంధ్ర దేశపు నీటిని, గాలిని గూడా ఆ పూర్వం గా భావిస్తాడీ కవి. 'గౌతమీపుత్రశాతకర్ణి' లోని ఈ పద్యం విశ్వనాథులుగారి కి లికి ఎక్కిని ఉదాహరణ.

పారాష్ట్రేశ్వరు శేషుర్గ శిఖరాం
ఏన్నోతి భాగంబుపై
దారామార్గ సులంకరింప బడియిన్
త్రైలింగ రాజ్యధ్వజ
స్థిలోదాంచిత లోహ స్పుట్టల వా
సాయం సమారం భవే
శాంతిన్నుల మందవాయు వ్యుదుతి
లావేదికా శ్రేణులన్.

ఒక కావనంలో ఉన్న చిన్న కథను అధారంగా తీసుకుని 'మాధవవర్మ' అనే ఖండికను కవి కమనీయంగా తీర్చిదిద్దారు. మాధవ వర్మరాజు. రాజధాని తేజవాడ. ఒక రోజు ఇతని కుమారుడు రథంమీద పోతుండగా ఒక పేదరాశి కుమారుడు ఆ రథం క్రింద పడి మరణించాడు. ప్రభువు తన కుమారుడికి మరణ దండన విధించాడు. ఆతని ధర్మ దీక్షకుమెచ్చు కొని దేవతలు తెజవాడపై బంగారపు వాన కురిపించారు. ఆ సందర్భంలో ఈ పద్యం.

కట తిపసాయం సంధ్యా
వ్యుటాపుటానూనరసమటి సంధిన కాంతి
ప్పుట 'నేటిపిచిచ' నిదవో
ద్భుత కనకము విడియువాటివర్షనము కురి
పెన్.

ఈ పద్యంలో ప్రయోగించిన ప్రతి ప్రశస్తి

క్రీస్తు శకం 1977 పోన్: 32128 — తంతి 'KARIMEDDI'
మా పృజుండ్లకు, డీలర్లకు, డిస్ట్రిబ్యూటర్లకు, ఎల్లరకు సంతోషకరమైన సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు చెబుతున్నాము.

అన్ని దినములలో, అన్ని తరుణాలలో నీ అమైన ఆనందాన్ని పొందటానికి నిశ్చయంగా సేవించవలసినవి-

కరీం బీడీలు

మరియు

కరీం జూనియర్ బీడీలు

మాన్యులైన మా పోషకులను సంతోషపరచటానికి ఉత్తమమైన పొగాకుతో తయారుచేయబడినవి.

మూలధనము :

యం. జహూరుల్ హక్

తకీంబీడీ ఫ్యాక్టరీ 55, జేసెఫ్‌బ్రిడ్జి రోడ్డు, మద్రాసు-600021.

ఎల్లరకు మా హృదయపూర్వక సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు !

ఆడవాళ్ళను మగవాళ్ళను అందరి నోటతో ఆకర్షించే శంఖు మార్కు లుంగీలు

శంఖు మార్కు

K.E.Mo ABOOBACKER
శంఖు
REGD TRADE MARK

లుంగీలు చేతిగుడ్డలు

తయారు చేయువారు

మొహమ్మదు అబూబకర్ & కంపెనీ

శంఖుతంబుచెట్టివీధి, మద్రాసు-600001.

బ్రాంచీలు: కలకత్తా · మధురై · క్విలాన్ · బాంబాయి
కర్మాగారములు: నాగూర్ · తెంగళూరు

హైదరాబాద్‌లో నడచుచున్న అఖిలభారత కాంగ్రెస్ మరియు పారిశ్రామిక ప్రదర్శనమునందలి మా ప్రత్యేక పెవిలియన్‌ను దయచేసి సందర్శించండి.

సంక్రాంతికి మన: పూర్వక శుభాకాంక్షలు !

SF

పారిశ్రామిక, వ్యావసాయక చర్యలకొరకు

క్లాసు 'ఇ' ఇన్సులేషన్

మోటార్లు, మోనో బ్లాకులు

★ రెడీ స్టాక్స్ దొరుకుతున్నవి ★

మోటార్లు, పంపులు
మోనోబ్లాకులు, పైరెక్సు
మరియు మగర్ కేస్
ప్రపంచ ఉత్పత్తిలో
30 ఏళ్ళకుపైగా అగ్రగాములు

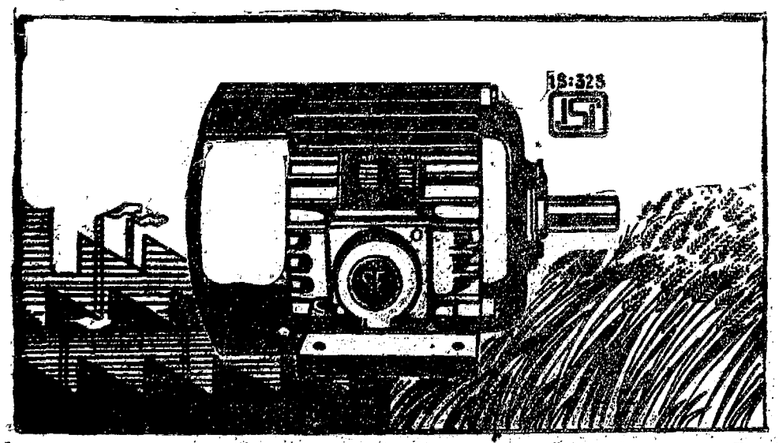

పిఎస్ ఎస్ 'ఇ' క్లాసు ఇన్సులేషన్ మోటార్లు మరియు మోనో బ్లాకులు — ఐఎస్ఐ ప్రమాణాలకు అనుగుణమైనవి.
ఐఎస్ S25—70. ఐఎస్—7538—75. 3 హెచ్‌పి నుంచి 10 హెచ్‌పి వరకు గల సైజులలో లభించుచున్నవి.

★ పిఎస్ ఎస్ 'ఇ' క్లాసు ఇన్సులేషన్ మోటార్లు అతి శక్తివంతమైన రోటర్లు స్టాటర్లు పిసిఎస్ కిరీటములతో అమర్చబడినవి. పేస్ట్ వ్యాక్యూమ్ క్లోజ్ గెలిఫ్ట్ కాస్ట్ బరవైనది.
★ కొంతకాలం ఐఎస్ 1231/74 కు అనుగుణమైనవి.
★ 'పిఎస్ ఎస్' ఇన్సులేటర్లు 'ఏ' క్లాసు మోటార్ క్లాసు మించి మరింత శక్తివంతంగా —లోటెంపరేచర్‌లో ప్రవేశపెడుచున్నవి.
★ ప్రతి మోటారుకు ఎలక్ట్రికల్ డైనమోమీటర్ పరీక్ష అత్యంత ఆధునిక ఉపకరణాలు సాధనాలు కలిగి మహా స్వంత లేబరేటరీలో ప్రతి ఘట్టంలోను టెస్ట్ చేయబడినవి.
★ విశిష్టత, విద్యుత్ వాడకాల సమీకృతమైన్మేళనం వల్ల ఆవిష్కరించిన అనుకూలాలపరిస్థితులలో కూడా చక్కగా పనిచేయుగలిగి ఎక్కువ రూపొందించబడినవి

మోటారులు, పంపులు, మోనోబ్లాకులు కూడా లభించును.

తయారీదారులు :

బ్రయ్య ఫౌండ్రీ

పోవనాయకన్ పాళయం, కోయంబత్తూరు 641037

"FOUNDRY" ★ పోస్టు బాక్స్ 6314 ★ ఫోన్లు 22935 అండ్ 35390

అమృత ప్రణయమూర్తులు

యెంకి · నాయుడు బావ

మృదుసుందర ప్రణయ జీవనానికి, స్వచ్ఛమైన అనురాగానికి, అమాయకమైన ప్రేమకు ప్రతీకలు యెంకి, నాయుడు బావలు. ఈ ప్రణయ మూర్తులను పరోక్షంగా సృష్టించిన కవి శ్రీ నండూరి మల్లారావు. ఒకే ఒక కావ్యం ద్వారా ప్రసిద్ధి పొందిన వారు ఈ నండూరివారు. యెంకి నాయుడు బావల నేత ప్రణయ సామ్రాజ్యాన్ని తమ పాటల ద్వారా నిరాటంకంగా పరిపాలింప చేసారు. ఈ ప్రణయ సామ్రాజ్యము అవిచ్ఛిన్నమై వెలసి, నిర్మలమై వెలసి, ఏ కల్మషానికు కాలేపోలకు తావు లేనిది. నిత్యమల్లెల గ్రామీణ జీవనంలో విరిసిన రెండు పూవులు వీరు. యెంకి, నాయుడు బావలు కేవలం ఒక కవి సృష్టించిన పాత్రలుగా గాక, నిజ జీవితంలో మన మెరిగిన వారుగా మనకు అతి దగ్గరగా తోడ్కొని రాబడినట్లు ఉంటారు. జానపదులని వాళ్ళంకా నాయకులుగా గ్రహించి, ఉదాత్త శృంగారాన్ని వర్ణిస్తూ తమ తనువు కొనసాగించారు మల్లారావు గారు.

'గుండె గొంతుకలోన కొట్టాడు ఖాదీ, కూకుండెవిడురా కూసింత సేపు' అనేపల్లవితో యెంకినాయుడు బావలు కళ్ళు తెరుస్తారు. నాయుడు బావ యెంకిని పూసిస్తూ 'పిందో, మాకో యొట్టి మరగించిబాబీ, పల్ల కుందా పుంటే పాణమాగదురా' అనడంతో యెంకిని గూర్చిన మధురోహలతో ప్రారంభమైంది ప్రణయ యాత్ర. అదే వరవడిలో అంత కంటె మిన్నగా పాగిపోయిందా దంపతుల విశుద్ధ ప్రేమ యూపం. కవివారువి చేతిలో భాషా శిల్పజాలపైపు పోక కృతిమాలంకార, పదపటాటోపాలపైపు రక్షు చేయక, ఉదాత్త పాత్రలపైపు కన్నెత్తి చూడక, కేవలం జానపదులైన పోయినతి యువకుల వ్యక్తుంద ప్రణయ జీవనాన్ని అంత మకుమారంగా, మనోహరంగా, హృద్యంగా చెప్పిన కవి మరొకరు లేరు. ఇటు జనసామాన్యాన్ని అటు ఎండిత వరేణ్యులను కూడ ఆశ్చర్యానందిలో తేలియాడించేట్టు రసవత్తరమైన గేయాలు వెన్నంటివో అలయని ప్రవాహం. చిన్న పాటల్లో, అంతకంటె చిన్నచిన్నవైన మాటల్లో, ఎంతో అర్థవంతము లైన, భావ గర్భితములైన పూపాలను పూయించారు. పాటల రచన అలా అలా తేలికగా పాగిపోయిందే కాని, కృతి మంగా ప్రయత్న పూర్వకంగా కొనసాగించినట్లు కనబడదు.

మధురాతి మధురమైన అనుభూతి

యెంకి ఒక్క క్షణమైన నాయుడు బావకు చూడనిదే ఉండ లేదు. అందుకే 'జాము రేతిరి యేళ' కూడ జడవు, గిడువు పోవి, పెట్టూ పుట్టూ పాటి సేమలో పేమంటె మెల్లంగా వస్తాది నా యెంకి, నల్లంగా వస్తాది నా యెంకి' అని నాయుడు బావ విందు హృదయంతో ఎంతో గర్వంగా చెప్పుకుంటాడు. అలా జడవు గిడవు మాని వచ్చిన యెంకి, నాయుడు బావ చేపే పనులన్నింటికి తలకిమ్మా అట్లాగే కూర్చుంటుందిట. 'ఏత వెల్తేకాడ యెదురుగ కూకుండి మల్లి యెప్పటల్లె తెల్లారబోతుంటె— పెందరువొచ్చే తిట్టు నా యెంకీ, మారెయుజ్జి తిట్టు నా యెంకీ' అంటాడు నాయుడు బావ. నిజమే! మరి ప్రణయావేశంలో మైమరచి పోయిన ప్రేయసీ ప్రియులకు వెళ్ళబోయే పంట్రుడుజ్జి రాబోయే మాయ్యుడ్ని చూస్తేకోపమే కదా! యెంకి ప్రశాంతమైన వెన్నెల రాత్రికి నాయుడు బావతో గడిపి, ఆ మధురాతి మధురమైన అనుభూతిని మెమరు చేసుకుంటు, ఆ అనందాన్ని దోచుకువేందుకు వచ్చిన మార్యుడ్ని చూచి తిట్టుకున్నదిట.

ఇక నాయుడు బావ యెంకితో తిరవతి బయలుదేరాడు. అందరివలెనే వీరు కూడ అవుల్ని దూడల్ని అతోరి కాయించి బయలుదేరారు. ఆ వెంకటేశ రుణ్ణి చూచి నాయుడు బావ కోరింది వీరుల పంపదలు కాదు — 'రేతిరి పగటేల రెప్పెయ్య వెంకిపి పల్లంగ పూడ మంచి సామిలో జెప్పాలి. ఎంతతీయని ప్రేమ నాయుడు బావది. తన యెంకిని పల్లంగా మాడటంలో సామి కెక్కడ ఏమరు పాటు కలుగుతుందోనని రెప్ప కూడ వెయ్యొద్దని సామిని కోరాడు. నాయుడు బావ మనసులో అంతటి పదిలమైన స్థానాన్ని పొందిన యెంకి అదృష్టవంతురాలా! అంతగతన మనసు నంతటిని ప్రేమతో పరిపూర్ణంగా నింపేసుకుని, యెంకి యే పూపిరై, ప్రేమమూర్తియై జీవించినవాయుడు బావే అదృష్టవంతుడా!

అనురాగతప్త హృదయాలు

మరి యెంకి, పంగతి ఏమిటి! అవిడకి మేడలొడ్డుమిద్దెలొడ్డుట. నాయుడు బావ ఏడలోనే మేడ కడుతుందట. నాయుడు బావని ఎడబాసి యెంకి ఒక్క క్షణం కూడ జీవలేదు. దేశాంతర గతుడైన నాయుడు బావని గూర్చి ఒకటే తంపోత. వీళ్ళు లేచోతున్నా, అద్దములో మూత్తున్నా, పల్లని యెన్నెల్లో సాపేసి కూకున్నా, నాయుడు బావ తన యెనకే వున్నట్లు భ్రమ పడేది. చివరికి ఘనమలో కంత పడుతు 'పిల్లైన వోడె నా రాతెట్ట గుంటాదో' అని కలవరపడింది స్త్రీ సహజమైన బుద్ధితో.

యెంకికి నాయుడు బావంటే అంత ప్రేమ కదా! మరి నాయుడు బావకో— యెంకి ప్రత్యక్షము, ఆవిడ కళ్ళు, నవ్వు, పాటలు, పదాలు, కతలూ అన్నివాయుడు బావకు ప్రీతిపాత్ర మైనవే. ఇరవై ఎందుకు. 'రాపోరింటికైన రంగు తెచ్చేపిల్ల నా సొమ్ము, నాగుండె నమిలి మింగేవ పిల్ల అంటాడు. ఈ ఒక్క వాక్యమ్ము చాలు, యెంకపై నాయుడు బంగారు కాలాలని చెప్పుకున్నాడు. ఎంత విశ్వరంగా, అల్మాతిమాదంతో చెప్పుకున్నాడు.

సలుగు రమ్మలు పేరి నాయుడు బావను మెచ్చుతూవుంటే పదిమందిలో నాయుడు బావ 'యెంకి పాట పాడుతా వుంటు యెంకి కళ్ళలో వెలుగు, పారు నమ్మలతో నాయుడు బావ పరవశ మాడుతుంటే, పాలమెల్లి పొద్దుపోయి పోస్తే అపుడు యెంకి మావులు, యెంకి సొద్దము జూడాల్సిందే కాని చెప్ప నలవి కాదు.

నాయుడు బావ 'యెర్రు నా యెంకి' అని తన యెంకిని గూర్చి ఆడే మాటలు ఎవ్వరికైనా ఒళ్ళు జలదరింప చేసేట్టుంటాయి. అన శీ జీవితం ఏమిటి! ఈ చూడా ఎట్టుకిళ, కలయిక — విడిపోట ం — అంతా మాయా — ఎంతటి ప్రేమికులైన 'పోకడ' తప్పదు. 'లాకడ'లో ఎంత విజయమున్నదో 'పోకడ'లో అంతే విజయమున్నది నవని నాయుడు బావ — యెంకిలకు కూడ ఈ జీవిత తత్వాన్ని గూర్చిన ప్రశ్న ఉదయించింది. 'యేనక జన్మములో యెవరమో నవి, ముందు మనకే జన్మముందోలి, యువ — దీన్ని గురించి ఎరుగుము. కాని ఎప్పుడో ఒకసారి ఈ తప్పు తప్పక చారిందాలి. అది తప్పదు కదా! దానిని గూర్చి తలపోస్తూ నాయుడు బావ 'యెన్నాల్లో మనవి కోరె యీ మకము లన్నాడు. పాపం. అమాయకురాలైన యెంకికి పూహా మాత్రమైన ఆ ఎడబాటు కదిలించి వేసింది. ఎప్పటికైన జరగబోయే ఎడబాటును తలచుకొని 'కంట నీరెట్టేంది. ఎవరికైన మనవు ప్రదర్శన చేసేట్లగా చెప్పాడు నాయుడు బావ. 'ఏతనవు జేయవరెవో' అని ఆరాటపడ్డాడు యెంకితో మనటానికి. ఇంక తమ పాటిత్ల, ఎన్నెన్నో సంగతులు తలపోసి కుంటు మురిపోయే వాడు. 'ఏవూరో నాయుడు బావ వెళ్లితే యెంకి బావ వేసమున వటలియించేటట అవేదనలో ఏంత లబ్ధి కవి పన్నిన నాయుడు బావ నీరాడ పేరమంతా చేసి, పొరు నవు చూపేదరు. 'తొలినాటి నీ కతల తలపోతలో యేమొ ఏల్లెరమలో పళ్ళు కూడ తుల్లింత పడేవట. అనేతనములు కూడ నీరి ప్రేమ కతల' తలపోతలో పచేతనము లయ్యేవన్నవట. 'ఏలోక మోహిక ఎటకో నాకో యిరుకు లెవ్వరి కెరుక యెంకికే గాక! అని తన పర్సు స్వయము యెంకి చేతులోనే ఉన్నట్లనిపిస్తు పం గాడు. 'ఏది నే పాడినా ఎంకి పాట యువేరు ఏ ఎదములోనైన ఎంకి కళని కనేరు' అని తన పంగతి తనకే కాక జగద్విదితమైనట్లు చెప్పుకున్నాడు. 'తానెంత దూరాన, ఎందరిలో ఉన్నా, యెంకి చూపె తురికికి' అని పైపు తిరిగి చూడనవసరమే నని, యెంకి చూపుల ప్రభావాన్ని చెప్పాడు. తామిద్దరు 'పెరవు చెమువుల పంచె పరనులత.' అట్టి తమకి చూచి 'ఆకపమె పురికిమడి, గిడువన పడినదంటే' 'రతవాల పేరికను, రవల తొందిని కిందు, ముత్తెపు తలంబ్రాలు ముసి ముసల పెళ్లంట.' ఇలా పాగిపోతుంటాయి నాయుడు బావ తీయని తలోచనలు. 'కార్తీక దీపాల గంగ కలిశి కందుకి పడేపరి' అని ఆ కలలు ఎన్నికన్నా తనిని తీరకపోవి, ఆ తీయని కలలు ఎదేజే గుర్తు తెచ్చుకుంటు, 'గిలము మన వేలు వేలు కిలింపని పెడకు మకిమ! నను తాకిన ఆలయి నిన్ను పెళగోప నీ పుంజక తటుకు! అని చెప్పుకుంటు, మురిపిపోతాడు. నాయుడు బావ యెంకిని గూర్చిన తలపోసిన తీయటి తలపోతలకు అంతమే లేదు. కొన్ని పాలు నిజంగ ఆపంతువాల వలె తోచును. కాని ప్రేమయే జగన్మిత ప్రేయసీ ప్రియుల పూజలన్నీ ఉండవు కదా!

యెంకి నాయుడు బావ లోకపరి చితి తమవులో, పొగరుబోతు తనముతో మసిలెడి ప్రేయసీ ప్రియులు నను, మరొకపరి ఉత్తమ దాంపత్యానికి ప్రతీకలైన భార్య భర్తలుగా మనకు గోచరిస్తారు. ఏది ఏమైనా రసిక హృదయాలను 'ఉల్లు మనపించె పరాగము వారిది.

రసిక హృదయాలు రంజిల్లజేసే సరాగం

యెంకి నాయుడు బావల గ్రామీణ జీవన మందర ఎంచిన పనులలో వికసించిన రెండు పరిమళ ప్రసూనములు. అయితే వాటికి లోడు, వాటి ప్రణయము ఫలించి, మరొక మొగ్గ కూడ జనయలుదేరింది. యెంకి నాయుడు బావల ప్రణయ పలమే వారి చిన్నారి పాపడు. పైగా వారి శిబిరంలో 'మా జంట చిన్నబ్బా యంట' కూడ చెప్పుకున్నారు యెంకి. చిన్న పిల్లలకు తీర్థాలన్నా, జాతర్లన్నా ప్రీతికదా! యెంకి నాయుడు బావల పిల్లాడు కూడ తీర్థాని కెళ్ళుటలో పంట్రాలు పడే వాడంట. ఇద్దరు కలిసి, పిల్లోణ్ణి లూటాడికి పోపాలని ఆరాట పడి పోయారు.

అలా అలా పాగిన యెంకి నాయుడు బావల ప్రణయ యాత్ర, 'గుండె గొంతుకలోన కొట్టాడుతాది' లో మొదలైన వారి పరగ ప్రణయ సామ్రాజ్య పాలన ఎంకి కొమ్మ పుయ్యాల లూగటంతో ముగిసింది. ఇట్లాగ సాహిత్య అమృత పాత్రంలో యెంకి, నాయుడు బావలను కూడ తీయనైన రెండు బిందువులుగా చేసి పదిలాలు శ్రీ నండూరి మల్లారావుగారు. వారు అలా అలా సాహిత్యంలో కాశ్వతమైన స్థానాన్ని సంపాదించారు. ఆయన ఎన్నో కావ్యాలు వ్రాయలేదు. వ్రాసిన ఒక్క కావ్యము మనకో కావ్యమే కాదు పరిమాణంలో. కాని 'యెంకి పాటలు' అనగానే ప్రతివారి మనసులో ఒకవధుర ప్రణయ తరంగం ఉవ్వెత్తుగా లేచి పడుతుంది. అమాయకులు శైశవ ప్రేయసీ ప్రియుల గజిబిజి పూజలన్నింటిని కలబోసి నండూరి వారు 'ఉగిబిగి' అలువు కిల్పనలో కూర్చిన కావ్యమే యెంకిపాటలు. ఉన్నత సంతజలైన ఉదాత్తులైన వాయికోవాయకులైన నామీణులైన అమాయక ప్రేమికులకైన ప్రణయ మొక్కటే. ఉదాత్తులైన ప్రేయసీ ప్రియులు ఉత్తుంగ తమ ప్రణయాన్ని అచేతనాకే సంచారి, స్థాయి భావాల ద్వారా పెంపొందించుకొని, జటిలమైన భావాలో నటిలమైన భావాల్లో వెల్లడించుకొనగా, జానపదులైన మన యెంకి నాయుడు బావలు తమ పరిసరాలోపే తమ పాలాలో, పనులలో, ఏతాములపక్క, కిల్తాలలో తమకు తెలిసిన యూప బావలోపే ప్రణయాన్ని పండించు కున్నారు. ప్రణయ మూర్తులుగా, ప్రేమాలుల హృదయాలలో చిరంజీవులై వెలుగొందుతు శాశ్వతత్వాన్ని సంపాదించుకున్నారు. ప్రతివారికి జీవితం లోని మధురమైన భావన ప్రేమ. ఆ ప్రేమ అనేది ఒకరి కొకరు ఎంతగా యిస్తే అంతగా దొరుకుతుంది. పెంచితే పెరుగుతుంది. అట్టి ప్రేమాపూతాన్ని సంపూర్ణంగా ఒకరి నుండి ఒకరు పొందగలిగిన పరిపూర్ణ వ్యక్తులు యెంకి — నాయుడు బావలు. అట్టివారిని సృష్టించి తమ కీర్తి అజరామరమైనదిగా చేసుకొనిపెట్టి నండూరి వారు ధన్యజీవులు.

అచ్చి కావ్యాలకు మల్లెనే ఈకావ్యము విమర్శకుల దృష్టినుండి తప్పకోలేక పోయింది. కొందరు విమర్శకులు వీరి ప్రణయాన్ని పవిత్రమాలనదిగా అవుకట్టారు. 'పంకర దంపతులని నిందించారు పని కొందరు శృంగారపు చేపలలగ 'రతి మన్మథులు' మన పేరికి ఆపాదించి శృంగార రసము యొక్క సారమంతా ముట్టి మాచిపారని వక్కాణించారు వేరకు వేంకటరాయ శాస్త్రి ఎంటో ఎపోపిపోలు రంధ్ర సలకూరాలకు కావలసిన భూలోకంలో జనించారు'వి అన్నారు. ఏది ఏమైనా యెంకి — నాయుడు బావల ద్వారా సాహిత్యంలో కొంత సంచలనాన్ని సృష్టించారు నండూరి వారు. అందుకనే ఆయన ప్రవేశ యెంకి పాటలు ఏదో ఒక ప్రత్యేకమైన పద్ధతిని సాహిత్యాలలో నిలుపుకొని, చేటికి తమ నెలుగుని నాలుగు తెరుగుల వేద జల్లుతునే ఉన్నాయి. ఎవరెరో ఏదో అన్నట్లు ఈ గొడవల్ని కాక తన పాలకు మధుర కృతిని యెంకి పాటల స్వరూపంగా అవతరించిందని నండూరి వారే అన్నారుకదా! 'యెంకెమ్మరవి లోక మెప్పుడైన కదిపితే వెలుగు, ఏడులైపు వేలు మాటింతు నన్నారు. కాని ప్రత్యేకించి, జేసికి చెప్పలేదు పాడుకొనటానికి కూడ అనువైనదిగా ఉన్న కారణాన ఈపాటలలో ఏదో భాగము, ఎక్కడో వోలోపల మన చెవిన ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నగుతూ ఉంటుంది

సంక్రాంతి శుభాకాంక్షలు !

REGD TRADE MARK

పి.వి. రాజన్ అండ్ కో.

శ్రేష్ఠమైన మద్రాసు పత్యం అండ్ అర్ యస్ సుగంధ ముక్కుపొడి తయారు చేయువారు.

అరక్కోణం (N A D) & మద్రాసు-1

Swatik

గరిష్ఠ విశిష్టతకు
చిరకాలం మన్నికకు
అధిక ప్రయోజనానికి

alaska®

నియ్యం,
రుబ్బు
రోళ్లు

తయారీదారులు:
వింకో ఇండస్ట్రీస్,
లడోవారి రోడ్డు, జలంధర్
ఫోన్ 4098 మేలో ఛార్జ్

మీ యంత్రాలకు
క్లీనరోన్
Klearone
ఆయిల్ సీల్స్
పేపర్ కంటైనర్లు, పేపర్ బాక్సులు, పేపర్ బ్యాగులు, పేపర్ పాలిథిన్ కంటైనర్లు, ఆయిల్ సీల్స్, గ్రీజులు, పేపర్ & పాలిథిన్ కంటైనర్లు తయారు చేయువారు.
Creative Units-2596-Tel

సంక్రాంతి ముగ్గు
— ఎమ్. ఎ. మోహన్‌రావు

కినుపర్తి విజయలక్ష్మి

యెంకికి అందాలు తెలుసుకోగల అర్హత కూడ లక్కర్లేదట. 'కంటెదర వాకాడ కనిపిస్తలో నీడ మాడుకొంటా నొసట పుర్కొట్టు కుంటాడు' అని చెప్పుకున్నాడు. ఏమి అవ్యాజత. పైగా 'ఇన్ని పొంకాలున్న యెంకిపై పిపు, ఖాత నా గుండెలో ఒంపిడి, పోలేదా' అని అడుగుతాడు. తన ప్రేమనంతా ఎంత చక్కగా, సందికగా చెప్పాడో!

ప్రేమికుల బాసలు

ప్రేమికులు ఏకాంతంగా చేసుకొని నాన్దానాల లాటివే వీరి మధ్య కూడ చోటు చేసుకున్నాయి. నాయుడు బావ యెంకితో తీయగ చెప్పాడు. 'గాలికైనా కాగి తీయరు' యెంకి తప్పు బరెవరి స్పర్శని కూడ అశించని ప్రణయమూర్తి నాయుడు బావ. యెంకిని తలచుకొని నాయుడు బావకు గర్వం. యెంకి లాంటి రుమ్మల్లికి పొందిన ఆనందంతో బుల్లా అనుకుంటాడు 'కాకి దేవుని యెదుట నిరవాని బిలిందు — తల తడుముకొని తాని తబ్బిబ్బు లైనాడు — దీన్ని కంటె కూడ ఏదో చెప్పలేని పవిత్రభావం యెంకిలో నాయుడు బావకు గోచరించిం దన్నమాట. లేకుంటే పాపయె తబ్బిబ్బు ఎందుకు అవుతాడు! నాయుడు బావకు జపము వేరే లేదు యెంకి నామ జపము తక్క. యెంకి యే చెప్పుకుంటుంది. 'నాపేరె నారాజు జపమన్ని లజబడు — లూ పూటకదే నాపి, యెప్పటికి పోజు' అని.

"యెనక జన్మములో యెవరమో"

యెంకికి తడుపంత నాయుడు బావ తపపె. బ్రతుకంతా నాయుడు బావ పాట. నిదురంతా నాయుడు బావ నీడయే. జగములంతా నాయుడు బావ సొగపె ఇక యెంకి ఉనికి లేదు. యెంకి ఉణుగుపు నాయుడు బావ అనే నాను తోటే పులకించి పోతుంది. తామిద్దరి అాంతర్యం ఏకాటదో, ఎంత ఉత్కృష్టమైనదో, పవిత్రమైనదో చెప్పాలనే ఆరాటం. అందుకే అదిదంపతులలో తమకి పోలుచుకుంటు 'గౌరీశులకె గరవ నీవిరి మింగిన పిల్ల అంటాడు. ఈ ఒక్క వాక్యమ్ము చాలు, యెంకపై నాయుడు బావకు ఎంతటి ప్రేమో తెలుసుకునేందుకు సుందరే పవిత్ర మింగిందట యెంకి. అంతటితో ఆగక మరోసారి 'మనిసే పాలు! మనిసి మూలు పాలు! మనిసి వోపని పాలు అంటాడు. అన్ని బాగానే వున్నాయి. 'వోపన ఏమిటి అని అనుమానం వస్తుంది. అనురాగ తప్త హృదయులైన ప్రేయసీ ప్రియులకు అణువణువునా ప్రేమ చిప్పిల్లుతునే కాంటుంది కదా! ఆ స్థాన ఒకరి పుపకే మరొకరికి ప్రేయమైనదిగా తోచదా! అనుభవైక వేద్యమైన ఆ అనురాగ వల్లరిళో చిక్కుకొనిన రాగప్పూదయులైన ప్రేమికులకు కాక ఆ మధురభావన వేరొకరికి విదితమవుతుంది. అంతే కాదు నాయుడు బావకు వేరు ధ్యాసే లేదు. 'యెంకిలో ఒలుకుంటుపే ఒరగుతుం దని' కూడ సమ్మిర రాగపుయ జేవి

కినుపర్తి విజయలక్ష్మి

యెంకి నాయుడు బావకు ఎంతటి ప్రేమో తెలుసుకోగల అర్హత కూడ లక్కర్లేదట. 'కంటెదర వాకాడ కనిపిస్తలో నీడ మాడుకొంటా నొసట పుర్కొట్టు కుంటాడు' అని చెప్పుకున్నాడు. ఏమి అవ్యాజత. పైగా 'ఇన్ని పొంకాలున్న యెంకిపై పిపు, ఖాత నా గుండెలో ఒంపిడి, పోలేదా' అని అడుగుతాడు. తన ప్రేమనంతా ఎంత చక్కగా, సందికగా చెప్పాడో!

ప్రేమికుల బాసలు

ప్రేమికులు ఏకాంతంగా చేసుకొని నాన్దానాల లాటివే వీరి మధ్య కూడ చోటు చేసుకున్నాయి. నాయుడు బావ యెంకితో తీయగ చెప్పాడు. 'గాలికైనా కాగి తీయరు' యెంకి తప్పు బరెవరి స్పర్శని కూడ అశించని ప్రణయమూర్తి నాయుడు బావ. యెంకిని తలచుకొని నాయుడు బావకు గర్వం. యెంకి లాంటి రుమ్మల్లికి పొందిన ఆనందంతో బుల్లా అనుకుంటాడు 'కాకి దేవుని యెదుట నిరవాని బిలిందు — తల తడుముకొని తాని తబ్బిబ్బు లైనాడు — దీన్ని కంటె కూడ ఏదో చెప్పలేని పవిత్రభావం యెంకిలో నాయుడు బావకు గోచరించిం దన్నమాట. లేకుంటే పాపయె తబ్బిబ్బు ఎందుకు అవుతాడు! నాయుడు బావకు జపము వేరే లేదు యెంకి నామ జపము తక్క. యెంకి యే చెప్పుకుంటుంది. 'నాపేరె నారాజు జపమన్ని లజబడు — లూ పూటకదే నాపి, యెప్పటికి పోజు' అని.

"యెనక జన్మములో యెవరమో"

యెంకికి తడుపంత నాయుడు బావ తపపె. బ్రతుకంతా నాయుడు బావ పాట. నిదురంతా నాయుడు బావ నీడయే. జగములంతా నాయుడు బావ సొగపె ఇక యెంకి ఉనికి లేదు. యెంకి ఉణుగుపు నాయుడు బావ అనే నాను తోటే పులకించి పోతుంది. తామిద్దరి అాంతర్యం ఏకాటదో, ఎంత ఉత్కృష్టమైనదో, పవిత్రమైనదో చెప్పాలనే ఆరాటం. అందుకే అదిదంపతులలో తమకి పోలుచుకుంటు 'గౌరీశులకె గరవ నీవిరి మింగిన పిల్ల అంటాడు. ఈ ఒక్క వాక్యమ్ము చాలు, యెంకపై నాయుడు బావకు ఎంతటి ప్రేమో తెలుసుకునేందుకు సుందరే పవిత్ర మింగిందట యెంకి. అంతటితో ఆగక మరోసారి 'మనిసే పాలు! మనిసి మూలు పాలు! మనిసి వోపని పాలు అంటాడు. అన్ని బాగానే వున్నాయి. 'వోపన ఏమిటి అని అనుమానం వస్తుంది. అనురాగ తప్త హృదయులైన ప్రేయసీ ప్రియులకు అణువణువునా ప్రేమ చిప్పిల్లుతునే కాంటుంది కదా! ఆ స్థాన ఒకరి పుపకే మరొకరికి ప్రేయమైనదిగా తోచదా! అనుభవైక వేద్యమైన ఆ అనురాగ వల్లరిళో చిక్కుకొనిన రాగప్పూదయులైన ప్రేమికులకు కాక ఆ మధురభావన వేరొకరికి విదితమవుతుంది. అంతే కాదు నాయుడు బావకు వేరు ధ్యాసే లేదు. 'యెంకిలో ఒలుకుంటుపే ఒరగుతుం దని' కూడ సమ్మిర రాగపుయ జేవి

ఒక చలిరాత్రి
[కిన పేజీ తతుదాయి]

చేళ్ళ, పచ్చి పిత్ర పక్కనే వచుకొంది. ఇద్దరికీ సరిపడగా విదేశీ ఉన్ని దుప్పటి కప్పేసిరిద్ద.

బిగి కౌగిలి వేడిలో బాగరికతా.

చలి రాక్షసి ఒడిలో మానవత్వం...

ఆరాత్రి అలాగేగడిచింది. తెల్లవారింది.

విదేశీ ఉన్ని దుప్పటి వెచ్చదనంలో ఆదమరిచి నిద్రపోతున్న ఆరుపాతన నాగరికతను తేరలి, లేపే వరండాలో కంకాళంలో దీర్ఘ నిద్ర పోయిన మానవత్వానికి దివ్య సంపర్కానికు పీర్పాట్లు చేయించుచుని భవనం తలుపులను ఎండ చేతులతో మార్మోగు తడుతున్నాడు.

•

పొంతికి బాగరికత ...!
పొటుడు మానవత్వం ...
పొక్కులు మన ఆంతరంగాలు...
అంతే — ఎప్పుడూ
విశ్వం శ్వాసమైనవారికీ.